

REMÉNYSÉG HAJNALÁN

IRTA: SZABÓ PÁL

Hát igen, benne vagyunk amúgy Isten igazában a tél kelés közepében, de olyan téle, melyet csak a Kanada tud produkálni. Ha nincs is farkasordító hideg az ideén, amerre csak tekintünk, mindenütt gond, bu, szomorúság, küzködés, nyomor. De sajnos ez nem csak itt Kanadában van így, de a világ minden csücskében és ezen egykönnyen változtatni nem lehet.

De hármily reménytelenek is látszik a helyzet, mégis mintha lassacskán felengednének a fagyott kedélyek. Az éhségtől elváltozott homlokredők mintha elsimulnának és a beest arcokon pir bontakoznék ki, de nem a hidegtől, mert annak inkább kékbejártó a színe. A fénytelen bágyadt szemekben mintha valami fényugár pisllakolna... Hát igen bár még dermedt álmát alusza "Földanyánk", de fiai mégis boldogabban sóhajtanak fel, mert már januárban vagyunk! Akármilyen zord is lesz még a hátralevő tél, mégis csak átestünk már a nehezebb felére, a másik fele sokkal hamarabb eltelt és akkor majd jön a... Jődj, jön a munka, a kereset, akkor majd vége a gondnak, éhezésnek, fagyoskodásnak. Határozottan van is ok hogy kicsit örüljünk a tél felének szerencsés átúszásán s így a másik fele rövidebbnek és reményteljesebbnek tünik fel. Sajnos ugyanakkor az is eszünkbe ötlök, hogy mi lesz azután. Bár előre jóslásokba bocsátkozni hálátlan feladat, annyit mégis csak kimondhatunk, hogy nagyon, de nagyon nehéz évrnek nézünk elébe. All az ipar, áll a kereskedelem. A mezőgazdaság pedig szinte élet-halál harcot folytat a pusztá lért, oly nagy a válság

Es mindezek közepette ott áll a munkás éhesen, rongyosan, ölbetét kézzel és csak vár és vár, mert sajnos mást nem tehet. A várakozó tömeg között nem egy magyar is akad, akik bizva, biznak a jobb jövő eljövételében. Ez nem volna baj, hogy reménykednek, mert ez arra vall, hogy egész emberek és tudják azt, hogy a rossz után csak jobb jöhet. De a baj ott kezdődik, hogy a térség nagyon rossz tanácsadó és ezen sajnálatra és jobb sorsra érdemes emberek között akad több, kinek a sok gond, szenvedés elhomályosította a józan ítélőképességét és szinte megdöglő cselekedetre ösztökéli.

Előre is kijelentem, hogy nem akarok senkit meggyanúsítani, vagy megvádolni bizonyos irányban való eltévelyedéssel, csak arra akarok általánosságban rá mutatni, hogy ezen egyének gondolkodásimódi helytelen, sőt káros következményekkel járhat! Után, utófény állandóan hallatszik minden elégedetlen panasz után, "hogy hát akkor minek hoztak ide!... Ez pedig legtöbb esetben nagy tévedés, amennyiben sem engem, sem másokat nem úgy hoztattak és hoztak ide, hanem mi a saját magunk akaratából és költésünkre jöttünk ide. Ezt sokan nagyon is jól tudják és magukban el is ismerik, — de mégis akadnak olyanok is, akik ugyyszólván szünet nélkül fújják a betanult nótát, csak azért hogy a hallgatóság megtapsolja. Ez még mindig nem volna oly nagy baj, hogy érdemes volna vele foglalkozni, de a nagy baj ott kezdődik, hogy akadnak félrevezetett emberek kik követelődve lépnek fel és sürgős orvoslást követelnek az általuk jogosnak vélt méltánytalanság ellen. Elfeljük azt, hogy kérni szabad, de követelődni nem!

Ezen a nagy darab földön, amit Kanadának neveznek, mi csak vendégek vagyunk kik a legnagyobb égszakadás — földindulás után kocogtatunk bebocsátásért. És bizonyos szempontból vendégek maradunk egész koporsónk bezártáig és így kénytelenek vagyunk betartani a legszigorúbb vendégjogot, bár mily szives — vagy esetenként rideg — legyen is a gazdánk. Mint vendégek csak az az egy jogunk van: alkalmazkodni és a körülmények szem előtt tartásával gondoskodni jövőnkrol. A követelődéssel tehát mint eredménytelen és elítélendő fey-

verrel egyszer és mindenkorra hagyjunk fel, mert az nagyon könnyen visszafelé sühet el. Nagyon könnyen megtörténhetik, hogy Kanada egyszerűen és rövidesen összeszedi az ilyen követelődő legényeket és mint a köznek terhére esőt hazadeportáltatja. Eltekintve pedig attól, hogy a deportált egyént az Óhaza sem a legszívesebben fogadja, de vagyonilag oly messzemenő károsodás éri, mit az egész életében hajosan tud kiheverni.

Legokosabb, ha elfogadjuk itt egy a helyzetet, ahogy van és egész emberhez illően megközdünk az étellel, nem pedig gyáván megfutunk előle. Januárban vagyunk már, majd csak megérkezik nekünk is a kikelet. A költő verse most igazán nagyonis reánk illik, mikor ezt mondja: "Ember küj és bizva bízzál!"

A buza problémája

IRTA: KEIPP MIKLÓS okl. gazdatiszt, Windsor, Ont.

(Folytatás!)

Ilyenképpen a nagyipari tulterelés, ami szinte a krízis egyik alapja, a munkarendszernek egyik szinte természetszerű következménye. Nem vált be ugyanis az az elmélet, amit Ford autógyáros hangoztat, hogy az iparban minden újítás, minden találmány vagy tökéletesítés, új kereseti lehetőségeket teremt a munkások számára.

A tökéletesített taylorizmussal a nagyipar rengeteget termel, de minden új munkagép, minden találmány egy csomó munkáskezet, valamint igaerőt vesz fölőlegessé.

Ha tehát az ipari és vele a mezőgazdasági géprendszer az eddigi arányokban tökéletesedik, logikusan be kell következnie a munkanélküliségnek, amit sem a bevándorlás csökkenésével, sem háborúkkal sem lehet majd gyökeresen ellensúlyozni.

A gazdasági összhang hiányának másik sajnálatos fekélye a pénzügyi és a hitelrendszer viszszasága, a harmadik súlyos baj az államok egymástól való elzárkózása. Az egyes nemzetek egymáshoz való viszonyának javulása minden esetre közelebb vinne bennünket ennek a problémának megoldásához, és ez volna a jelen és a közeljövő legelőtér kérdése.

A kormányok feadata volna ilyen államközi kedvezőbb légkör teremtése. Abba kellene hagyniok végre a veszedelmes játékok, legalább is addig, míg ez a beteg világ, az ezer sebből

Most azonban a tizenkettedik órában menteni kell, ami még megmenthető! Azért nincs kétség, hogy a gazdálkodás megszilárdítása és kifizetővé tétele érdekében új utakat kell vágni. De hogyan és miképpen?

Erre egy más alkalommal fogunk kitérni, most csak arra szorítkozunk — kiki a maga körében — hogy egy erős alap nyugvó gazdasági életet teremtsen. Ezt pedig csak az erők egyesítésével lehet elérni. Ezek az erők pedig kint élnek a farmokon, a favágó és bányatelepeken, széjjel szórva Kanadán a kilenc tartományban.

Mindezek a drága erők elhagyatottságukban elvéreznek és lassu halál felé sorvadnak. Ezeket kell összegyűjteni s meg kell nekik mutatni, hogyan és mely irányban kell haladni a boldogság felé.

Ez az egyesülés természetes is volna, mert amint látjuk, sajnál börtönökön érezzük, a válság nem tesz különbséget nemcsak a volt hadviselő felek között, hanem kikezde már a semleges államokat is. Tömörül, egyesülni és karöltve küzdeni, mert nem lehet, nem szabad napirendre térni e nagy fontosságú kérdés felett, újra és újra kell

foglalkozni vele, míg az egész közvéleményt és a kormányozást tette nem sarkalja. A mezőgazdaság az országok alapja. A mezőgazda, a farmer boldogulása az állami jólét biztosítéka. Jómódú farmer, haladó ipart fejlődő várost s boldog országot jelent. Egy boldog jövő felé ez az egyedüli utirány és minden más irányu törekvés bizonytalan talajra vezet az országot.

Idejében fel nem ismernünk, hogy az országnak a farmerekben, az ételle való törekvő földművelésben van a hatalmas tartalék-ereje, amely csak alapos újjászervezésre szorul. Mert amit most világszerte drótonak foltoznak a helyzet javítására, az minden esetre üdvös dolog, de ne feledkezzünk meg, hogy ezek csak flastromok, helyi jellegű intézkedések, melyek talán egy cseppet könnyítenek a helyzetben, de a bajt gyökeresen alig gyógyítják. A világ összességében beteg, a gazdasági válság nemzetközi tünet, tehát a gyógy mód is csak egyöntetű lehet, melynek egy jól megszervezett központból kell ki indulnia, még pedig mielőbb, míg nem késő, mert a beteg már a végét járja.

Egy angol író tapasztalatai Budapesten és Prágában

A londoni "Time and Tide" című heti folyóiratban Stephen Gwynn, ismertnevi író tárcaszerűen közli budapesti és prágai benyomásait.

Különösen mély hatást gyakorolt rá a budapesti mezőgazdasági múzeum, amely magában véve is a világon páratlan látványosság és amelyben szemlélhet a Vaskaput, amelyet Magyarország oly óriási áldozatok árán építtetett és amely most már az oláhoké. Megcsodálta a Kárpátok erdőtakarót, amelyeket idegen nép utánpótlásával felkalkoltak, azon vitatkozott, kit terhel a felelősség, egymásra tolták a bűnösséget és nyugodtan nézték, hogyan megyünk tönkre valamennyien hogyan ég a ház a fejünk felett.

A magyar nagy fajú öntudattal bíró, nemes szellemű nép-

Gwynn szerint a magyar uralmú kódó faj, amely ma talán szabadabb, mint valaha volt, de rettenetesen össze van zsufolva területileg és fel van háborodva lelkiileg, hogy az európai határok önkényes megváltoztatása magyar fajrokonainak egy harmadát idegen, még pedig a lacsonyabb kulturájú népek uralma alá hajtotta.

Különösen nem tud a magyar belenyugodni abba, hogy ezt népszavazás nélkül hajtották végre még ott is, ahol a fajok aránya között csak csekély volt a különbség, mint például Erdélyben. A felháborodás Magyarországon nem tüntető jellegű, de azért nem kevésbé veszedelmes.

Ezzel szemben Prágában a német nyelv ildözése tünt fel

az írónak. Míg Budapesten minden sofför ért németül, addig Prágában senki sem mer tudni németül. Az egyik cseh ezred egyik százada, orosz, a másik francia, a harmadik olasz egyenruhát visel, nyilván annak jelképeül, hogy a csehek az ellenség táborában harcoltak. De milyen szemmel néztek ezt a német és osztrák látozókat, akik előtt ezek az ő áru-
lók.

Egy dolog azonban kétségkívül biztos: Budapesten mindenki Franciaországot tartja bűnösnek az igazságtalanság miatt, míg Prágában a franciáknak látják a nagy barátot. A vendéglőkben is csak francia borokat mérnek, míg a szomszédos Magyarországot borait nem engedik be. Ez talán jó lehet a francia bortermeleők részére, de jobban állna Európa békéje, ha a nacionalizmus nem volna ilyen tultengő még a borospoharakban is.

A CSEH NÉPSZÁMLÁLÁS EREDMÉNYEI

Az Avala jelenti, hogy a cseh népszámlálás adatain alapuló hozzávetőleges becslés szerint Csehszlovákia lakóinak száma 14 millió, ebből 9 millió cseh és tót, 3 millió 225 ezer német, 840 ezer magyar, 206 ezer zsidó, 94 ezer lengyel és 34 ezer egyéb nemzetiségű.

SZÁZMILLIÓ DOLLAROS MENYASSZONY

Ilyen is csak Newyorkban van. A világ egyik leggazdagabb özevgyét veszi most feleségül egy francia. A menyasszony egy selyemnagykereskedő özevgye, körülbelül százmillió dollár vagyon örökölt első férjétől. A boldog vőlegény foglalkozásra nézve képszakértő. Özevgye ismerkedtek meg, hogy az özevgye, férje halála után vele becsülette fel azt a gyönyörű képgyűjteményt, amelyet férje reá hagyott. A képszakértő ügylátszik elég jó szemmel becsülte fel a gyűjteményt.

A CSEMPÉSZ

IRTA TERESCSENYI GYÖRGY

Rókus a maga idejében, úgy tíz-tizenkét esztendővel ezelőtt a leghíresebb svercelők közé tartozott a déli részekben.

A svercelők lassan feledésbe mentek azóta és a furcsa szóra, amelyet a tolvajnyelv és az idegen idióma szolgáltatott, sokan már nem is emlékeznek talán. A régi idők betyárvilágának, torz és sajtáságos megújodása volt az a néhány évig tartó állapot, amit a megszűlt hadak járása teremtett a hirtelen támadt új határvonalak mentén.

Négy teljes esztendőt szolgált Rókus künn a frontokon. Kétszer sebesült meg, másodsor a ballában, súlyosan. Egyik kórházból a másikba vitték, a törött lábárcsontot ezüstkapcsokkal összedrótózták és alig kezdett hozzászokni a hátul való élethez, megint csak bedugták egy menete.

Vitéz katoná volt. A hosszú frontszolgálatban kitanulta a legravaszabb hadifortélyokat, a legnehezebb járőrszolgálatokat vállalta el. Híres rekviráló, ami ott künn annyit jelentett, hogy nagy szükség esetén a föld alól is elő tudta keríteni az ételmelet, a kavernák fekhelyeibe a számalát, az apró-cseprő alkalmatosságokat.

Amikor hazért Sárretra, a kis tanya környékét szomorú állapotban találta. Bátyja fogoly volt régen és két év óta nem adott hírt magáról. Nő-

vére az ország másik felébe ment férjhez valami nagyon szegény mesteremberhez, aki még valahogyan összetartotta a kis gazdagságot, a leszerelés előtt való hónapban halt meg, apja magával tehetetlen vénember csak pusztítani tudott, de használni nem.

Már csak a kis tanya volt meg, közvetlenül a tisztítótés szélén, elhagyatott dűlőút mellett és valami öt kis hold körülötte a laposban. Sovány birtok volt ez már, boldogabb időben kaszálóknak használták. Tavaszonként fölkapadt rajta a víz és nem volt remélhető, hogy megmunkálva vissza tudja adni a belévetett magot. A pusztuló család a háboru alatt fölállt a partos részeket, annak az árából gyógyították az orvosok a betegeskedő asszonyt és az öreg Tanács leeresztette a többlet a torkán. Odavoltak a jószágok is, se malac, se csirke, se téli tüzelő, de még egy darab avasszalonna se a kényében.

Mit csináltak kendtek, akik észrevették a kínálkozó lehetőségeket. Tanyájuk, amely az innessó töltés lábánál éppen a kanyarodó hónaljánál állott, felette alkalmasnak látszott a csempészkedésre.

Hamarosan raktárnak rendezték be a padlást, az összes szobákat, a csúrt, de még a hombárt is. Éjszakánként szekeret álltak be az udvarra és Rókus kiszolgáltatta a zsák lisztet, bődön zsírokat, aprómarhákat, kettévágott sertéseket, miket a tulsó oldalról áthozott. Hogy miképpen hozta át azo-

tások, sőt gyilkosságok is történtek. A törvénynek nem volt foganatja, de hiszen nem is nagyon lehetett tudni kik igazítják a törvényt? A városban fejlettség uralkodott, akiknek a helyükön kellett volna maradniok, szétfutottak és előjöttek azok, kiket senki sem hívott.

— Ebből okosodj ki, Rókus! — tanakodott magában a leszerelt katonára és mert hadiállapotban, nyughatatlan forrongásban, bizonytalanságban volt körszörül a vidék, úgy gondolta, hogy folytatni fogja a háborút, most már a maga szakállára és a maga veszedelmére.

Tul a Tiszán akkor már elenségt tanyázott és arrafelé megszűnt minden közlekedés. A megszállást hamarosan megérezte az innessó oldal, hiszen idevaló birtokosok földjei maradtak odaát, felszökött az élelem ára és a közel nagyvárosban hallatlan árakat adtak a lisztért, zsírért, élő vagy vágott állatért.

Rókus elsős volt azok között, akik észrevették a kínálkozó lehetőségeket. Tanyájuk, amely az innessó töltés lábánál éppen a kanyarodó hónaljánál állott, felette alkalmasnak látszott a csempészkedésre.

Hamarosan raktárnak rendezték be a padlást, az összes szobákat, a csúrt, de még a hombárt is. Éjszakánként szekeret álltak be az udvarra és Rókus kiszolgáltatta a zsák lisztet, bődön zsírokat, aprómarhákat, kettévágott sertéseket, miket a tulsó oldalról áthozott. Hogy miképpen hozta át azo-

kat, az az ő titka volt, nem is állandó életveszedelemben, ha difortélyok segítségével és bepen leadták neki a vámot, amit tekintve az életveszedelmes vállalkozást, meglehetősen tekintélyes volt.

Két hónap alatt Rókus oly mértékben felvirágzott az üzemet, hogy komoly tárgyalásokba kezdtek vele bocsátkozni a hatóságok is kisebb-nagyobb gabonakészletek, élelmiszerek, tüzfával rakott tutaok átfuvarozásáról.

Az üzem titka pedig nagyon egyszerű volt. Rókus összejátszott a tuloldal őrségeivel és megosztva velük a vámot, sikerült elérnie, hogy telepe szinte fegyveres védelem alatt állott és csónakjal, — mert vizen kellett áthozni mindent — zavarlatlan közlekedhettek.

Mikor aztán fényes nappal rakodtak, hordtak és fuvarozták már, a csempésztanyát föl fedezték a megszálló csapatok magasabb parancsnokságai. Rókus nem tudta őket kellőleg kielégíteni, azok meg éktelenül fel voltak háborodva, hogy hónapok óta orruknál fogva vezetőiket és csak az őparancsnokokig terjedt bölkeszűség. Egy szép napon elvezényelték a régi állandó őrséget és Rókusék dereglyéje sorsúzet kapott a tulsó oldalról.

— Híjnye, átkozottak! — toporékolat Rókus — golyóval fogadni jámbor fuvarozókat... Hisz' béke van már, legalább is fegyverszünet, vagy micsoda De a küzdelmet nem adta fel, éppen csakhogy áttért a kisebb térfogatra. Most már

állandó életveszedelemben, ha difortélyok segítségével és bepen leadták neki a vámot, amit tekintve az életveszedelmes vállalkozást, meglehetősen tekintélyes volt.

Két hónap alatt Rókus oly mértékben felvirágzott az üzemet, hogy komoly tárgyalásokba kezdtek vele bocsátkozni a hatóságok is kisebb-nagyobb gabonakészletek, élelmiszerek, tüzfával rakott tutaok átfuvarozásáról.

Az üzem titka pedig nagyon egyszerű volt. Rókus összejátszott a tuloldal őrségeivel és megosztva velük a vámot, sikerült elérnie, hogy telepe szinte fegyveres védelem alatt állott és csónakjal, — mert vizen kellett áthozni mindent — zavarlatlan közlekedhettek.

Mikor aztán fényes nappal rakodtak, hordtak és fuvarozták már, a csempésztanyát föl fedezték a megszálló csapatok magasabb parancsnokságai. Rókus nem tudta őket kellőleg kielégíteni, azok meg éktelenül fel voltak háborodva, hogy hónapok óta orruknál fogva vezetőiket és csak az őparancsnokokig terjedt bölkeszűség. Egy szép napon elvezényelték a régi állandó őrséget és Rókusék dereglyéje sorsúzet kapott a tulsó oldalról.

lyét. Az egyszerűbb cselek köze tartozott, hogy kivágott kéregpíroshól lécezetre iszkáibált alakzatokat járatott bizonyos időben az elhagyatott töltésfalakon. Egy-két ember a töltés alatt járva pőznán nyujtotta fel a bábokat, le-lehuzta, megint felmutatva, mintha azok ide-oda futkosnának. Közben puszkással vonták oda az őrségek figyelmét és valósa-gos járőrharok indultak meg a vizen keresztül. Ugyanakkor messzebb, a kanyarodó iránt bátoriaságon vízbe tudott ereszkedni a csempész, át is jutott baj nélkül, vissza is fordult megint.

Egy alkalommal a következő képp hozták át a rakományt a szigorú ellenőrzés alatt álló részre:

Fényes déiben állott meg a révház előtt, a szekérben koporsó, gyalogszerrel gázszruhás emberek. Hivatalos írást mutattak föl, hogy ezen meg ezen a tanyán, ez meg ez az őregasszony halálozott el. Hozzá tartozó odaát laknak és az elhunyt a tuloldal temetőbe kiváncsított a család többi halottja mellé. Gyanulatannak látszott minden, a kiserőket megmozdították és a koporsót áthozatották. Aztán elkezdtek szaporodni a hasonló halálesetek. A halottok, vagy hetedik fuvarnál a parancsnok levette a koporsófelet és ámulva, döbbentek vissza a tartalmától: A szemföldék alatt sertések kettéhasított maradványai, gondosan bepakolt hájak és jóféle kolbászok tüntek elő.

Akkor Rókus betanított ruccakkal kezdett kísérletezni.

Az odaváló rucák szivós, félig-meddig vadmadárnak számító jószágok. Ott élnek tavasz-tól őszig kicsapva a vízre, az elhagyatott sűrűjüket csendjében vadkacsákkal párosodnak, éppen csak a szemes ételért hagyják visszatérni magukat a tanyaudvarokba. Egy-egy ilyen rucafalkát tartott Rókus a tanyában. Reggel kicsapta a falkát a vízre és azok szépen át usztak a tulsó oldalra, ahol a halászköz megetették. Estig odaát tanyáztak, akkor aztán a megszokott hálóhely megint visszacsalta őket. Jó uszó az ilyen félvad káca, még csak na gyon le sem csapja a vizár, a verőfényben meg szinte észrevétlen az a néhány ragyogó fehér pont a viziükör tetején. Szárcsák, meg vöcskők is járják a vizet arrafelé, hogyan is keltene gyanut a néhány tarka vadmadár.

Egy napon aztán valamelyik unatkozó járőrparancsnok vadászpuskával gyanulatlan be-duplázott Rókus falkájába. Ketőt lesodort a vizár, de egyet mégis el tudott kapni a megszálló katoná kutyája. Az őrszobában, a kácsa koppasztásakor lelték meg a szárnyak hónaljába kötött kicsiny, vízmentesen elpakolt csomagot. Vékonnyra összesodort papírpénzek voltak benne, azokat száhatótták a kácsák, ide-oda a vizen. Be kellett szüntetni a kácsakkal való manipulációkat is.